

Profijt: Investeren in een duurzame overlegstructuur als uitvalsbasis voor veranderingen

Dit portret laat zien dat de focus niet zozeer op de doorlopende routes ligt, maar op het continueren van de samenwerking tussen de deelnemende scholen. Door de stevige overlegstructuur, waarin twee coördinatoren de spil vormen en zorgdragen dat de samenwerking doorgaat, kunnen nieuwe onderwerpen steeds gezamenlijk worden opgepakt.

Wat is het?

Profijt is een samenwerkingsverband tussen 26 scholen in het vo -niet alleen vmbo maar ook havo/vwo-afdelingen nemen deel-, vso, praktijkonderwijs, mbo en hbo in de Achterhoek. Aan de basis ligt een convenant, ondertekend in juli 2000. Daarmee bestaat het samenwerkingsverband dus formeel inmiddels al zo'n 18 jaar. Sinds de oprichting is het hoofddoel van het samenwerkingsverband ongewijzigd: zoveel mogelijk leerlingen gekwalificeerd de arbeidsmarkt laten betreden. Daarom werkt men aan het verbeteren van doorlopende leerlijnen vmbo-mbo, het verbeteren van LOB (loopbaanoriëntatie- en begeleiding) en doorlopende zorg- en ondersteuningslijnen, het versterken van de kennisinfrastructuur en de samenwerking tussen onderwijs en bedrijven. Doelstellingen die zonder samenwerking niet gerealiseerd kunnen worden. Leidend is de vraag: 'Waar kunnen we elkaar helpen in de doorstroom?' Waar de oorspronkelijke doelstellingen sterker gericht waren op vmbo-mbo, gaan in de herijking van de visie de gedachten uit naar meer aandacht voor het bedrijfsleven/de buitenwereld en het hbo.

Op het moment zijn er twee doorlopende leerroutes:

1. De STERA-route (Smart Technical Education Regio Achterhoek) waarbij vmbo-leerlingen de leerdoelen van hun keuzevakken invullen bij het bedrijfsleven. De bedoeling is dat een leerling onafhankelijk van het aanbod van zijn school een keuzevak kan kiezen.

2. Het Toptraject voor leerlingen van gl/tl via mbo naar hbo zal in schooljaar 2018/19 na een grondige voorbereiding van start gaan.

In het verleden is er een Toppertjestrage geweest, een summerschool-achtige constructie vmbo-mbo-motorvoertuigen. Er zijn aanvragen vanuit deze regio gedaan voor de VMR of TR: "Er is nauwelijks winst voor leerlingen. De regeling kent veel verplichtingen, terwijl je alles wat je met VMR en TR kunt doen, ook zonder kunt doen," stelt één van de coördinatoren.

Structuur en organisatie

Wat heeft men met elkaar geregeld?

Het hart van Profijt is een doortimmerde overlegstructuur die alle geledingen dekt en al jaren stand houdt. Onder de stimulerende begeleiding van twee aangestelde coördinatoren komen docenten van vmbo en mbo bij elkaar. Een directieberaad van afdelingsleiders vmbo, sectordirecteuren mbo en directeuren praktijkonderwijs en vso komt elke twee maanden bij elkaar. Dit beraad draagt zorg voor visieontwikkeling en controle, bespreekt ontwikkelingen en besluit op basis van consensus. Er zijn klankbordgroepen van decanen en zorgcoördinatoren. Voor elk vmbo-profiel is er een docentenwerkgroep. Er zijn afspraken dat als bijvoorbeeld de samenwerkingspartners van het mbo afwezig zijn, het overleg niet doorgaat. "Men zit er in het besef dat het gaat om samenwerking vmbo-mbo: als een van beide afwezig is, is het overleg niet nuttig." De bijeenkomsten worden doorgaans van 15-17 uur gehouden omdat dat het minst belastend is voor docenten die lesgeven. Is er weinig opkomst dan onderzoekt men de reden daarvoor. Er ligt een convenant aan Profijt ten grondslag, maar deelname en inzet van de deelnemers zijn op vrijwillige basis.

Hoe werkt het?

Bij de start was er het besef dat leerlingen zonder beroepskwalificatie door moeten leren in het mbo en dus een overstap moeten maken. In een sessie werden de mogelijke verbindingen geconcretiseerd door gekleurde lijnen te tekenen. Dat werd zo'n wirwar dat men ter plekke bedacht dat dit niet het antwoord was. In plaats daarvan koos men voor een figuur waarin mensen samen zouden komen en elkaar leren kennen. Doordat men elkaar goed kent, volgt het een op het ander. Zo maken vmbo's bijvoorbeeld gebruik van mbo-apparatuur. Binnen Profijt staat de overlegstructuur voorop. Die maakt het mogelijk dat men samen veel werk kan verzetten, dat gerelateerd is aan verbetering van de doorstroom en de afstemming. Doorlopende routes zijn dus niet de hoofdzaak, maar een van de zaken die voortvloeien uit de overlegstructuur.

De rol van de coördinatoren is essentieel. Zij agenderen zaken die aandacht vragen, mede vanuit landelijk beleid en hebben daarmee een initiërende rol, ze zorgen dat de samenwerking doorgaat en brengen de voortgang in beeld en evalueren. Ze doen dat niet dwingend en waken ervoor dat ze niet de autonomie van de scholen aantasten. 'Nieuws binnen Profijt' is een vast agendapunt binnen alle overleggen. De coördinatoren zijn bij vrijwel alle overleggen aanwezig, ondersteunen de werkgroepvoorzitters bij het opstellen van agenda en planning, houden overzicht en weten wat er speelt. Ze zijn zo ingevoerd, dat ze soms zelfs als linking pin in de communicatie tussen docenten en schoolleiding van dezelfde school kunnen fungeren. Voor de deelnemers levert deze manier van werken letterlijk profijt op (zie verder), en zo de voorname reden om eraan mee te blijven doen.

Hoe zijn de financiën geregeld?

De twee coördinatoren worden betaald uit contributies van scholen aan Profijt, naar rato van aantal leerlingen in examenklassen. De meeste activiteiten gebeuren met gesloten beurzen. "We doen hier niet moeilijk over een paar centen". Dat geldt niet voor het STERA-project en het TOP-traject, voornamelijk omdat het daar in omvang om meer 'massa' gaat: voor STERA bijvoorbeeld gaat het een half jaar na de start al om 200 leerlingen en 60 bedrijven. STERA wordt uitgevoerd op basis van subsidie van de provincie en cofinanciering; het Toptraject wordt deels met subsidie en deels door de scholen zelf betaald.

Wat zijn de resultaten?

De samenwerking levert bekendheid over en weer op, vertrouwen en betere afstemming. Dat laat zich moeilijk in concrete resultaten uitdrukken. Een voorbeeld: als bij de overdracht van een leerling achteraf blijkt dat belangrijke gegevens ontbreken, spreken scholen daar elkaar op aan. Doordat men steeds over gerelateerde onderwerpen discussieert, gaat men anders handelen en worden er verbeteringen doorgevoerd. "Zo word je een lerende organisatie". De samenwerking betekent ook kennisdeling met en tussen de scholen. De coördinatoren informeren, bijvoorbeeld over nieuw beleid of lopende subsidierondes, waar een directeur of docent dat soms niet gelijk oppakt. Aanvragen van scholen worden ook gedeeld. Daarmee vormt de overlegstructuur een gedegen uitvalsbasis voor veranderingen, waarbij uit het een steeds het ander voortvloeit. De overlegstructuur staat als het ware gereed voor inhoudelijke onderwerpen die voorbij komen. En omdat er samenhang is worden nieuwe onderwerpen geen geïsoleerde projecten of 'eilandjes van vernieuwing'. De scholen vallen grotendeels onder hetzelfde bestuur. Dat vergemakkelijkt soms afstemming van keuzes (bv profielkeuze). Men merkt dat de samenwerking invloed heeft op wat er gebeurt binnen de scholen en dat dat minder afhankelijk wordt van bijvoorbeeld de opstelling van een schoolleider. Docenten van de ene school stimuleren docenten van de andere school en spreken elkaar aan op initiatief nemen.

Zijn er knelpunten in de regelgeving die een rol spelen?

Qua regelgeving hoeft er niet veel te veranderen, zo vinden de coördinatoren. "Binnen de bestaande regelgeving kun je bijna alles doen in de samenwerking, als de wil er maar is". Een knelpunt is wel dat er steeds meer zaken op het bordje van docenten en scholen komen, terwijl veel scholen moeten bezuinigen. "Als je de samenwerking serieus neemt en je het goed wil doen, zouden de uren van docenten gefaciliteerd moeten worden." Een voorbeeld is hybride leren. "Dat levert echt geen besparing op, maar kost extra energie, bijvoorbeeld omdat leerlingen en bedrijven ondersteund moeten worden. Bovendien zijn er docent-coördinatoren per school nodig die de relaties met bedrijven onderhouden en bewaken. Al met al kom je per school in de buurt van 1 FTE". Een ander knelpunt is dat vmbo-ers verder moeten reizen en geen OV-kaart hebben.

Hoe verder?

Hoewel de doelstellingen nog steeds actueel zijn en de overlegstructuur staat als een huis, werkt men aan het herijken van de visie. De regionale context is daarop van invloed. Er zijn als grote tekorten in een aantal sectoren als techniek, de maakindustrie en zorg en er is sprake van een trek naar werk buiten de regio. Naar verwachting zal dat alleen maar toenemen. De opdracht die daaruit voortvloeit is de aanwezige talenten in de goede beroepen brengen en voor de regio te behouden. Dat betekent dat er veel intensiever samengewerkt zou moeten worden met bedrijven. Dat doet men al in STERA. En men probeert themabijeenkomsten te houden op bedrijfslocaties.

Ook de onderlinge samenwerking blijft aandacht vragen. Zo wil men introduceren dat een school in een werkgroep niet door een docent vertegenwoordigd wordt, maar door meerdere, en liefst alle docenten beroepsgericht. Men werkt aan de binding van docenten en -door informele bijeenkomsten- aan het plezier.

Gesprekspartners:

Herman Krikhaar, Frans Wijnands, coördinatoren Profijt.

Verder lezen:

'Zet de goede zaken op de agenda en houd vinger aan de pols' (2014) in: De schouder onder de samenwerking. Portretten van succesvolle samenwerking tussen vmbo en mbo. Bunnik: SPV
Ondergedompeld in de echte praktijk. De STERA-route (juni 2018). In Dimensies 33, Den Bosch: ecbo.

Contact:

info@sterkberoepsonderwijs.nl

Meer informatie:

www.sterkberoepsonderwijs.nl